

Forskningsområden

Thomas Kazen

Med utgångspunkt i avhandlingen *Jesus and Purity Halakhah: Was Jesus Indifferent to Impurity?* (2002) arbetar jag vidare dels med frågor om den historiske Jesus och samtida judisk lagtolkning, dels med Jesu förhållningssätt till samtida messiasföreställningar, det omtvistade människosönsbegreppet, samt framväxten av tidig kristologi. Resultaten har publicerats i ett antal artiklar i både samlingsvolymerna och internationella tidskrifter. Jag har också intresserat mig för evangelietraditionens framväxt, Paulus eskatologiska grundsyn, samt hermeneutik och homosexualitet – allt inom ramen för ett övergripande intresse för förhållandet mellan texttolkning och vår tids västerländska och vetenskapliga världsbild.

Ett av mina pågående projekt handlar om förhållandet mellan kropp, emotioner, moraluppfattning och rituella beteenden i tidiga judiska och kristna texter. I detta arbete inkluderas dels fortsatta studier kring judiska föreställningar om orenhet, reningsriter och offer, dels forskning som anknyter till kognitionsvetenskapliga metoder. Jag har intresserat mig för grundläggande emotioner, såsom empati, avsmak, och fruktan, samt den mer komplexa rättvisekänslan. Alla dessa emotioner har betydelse för framväxt och utformning av vissa mänskliga moraliska föreställningar och rituella uttryck. Jag har analyserat texter från Moseböckernas lagsamlingar med hjälp av kognitionsvetenskapliga insikter från evolutionsbiologi, neurovetenskap, primatologi och utvecklingspsykologi. Detta har resulterat i ett antal delstudier, samt boken *Emotions in Biblical Law: A Cognitive Science Approach to Some Moral and Ritual Issues in Pentateuchal Legal Collections* (2011). Arbetet är förhoppningsvis bara den första delen av ett bredare projekt. Jag har även påbörjat en analys av Jesustraditionen utifrån liknande utgångspunkter och förbereder tillsammans med Rikard Roitto ett fortsättning på detta spår med fokus på förlåtelse, hämnd och försoning i Nya testamentet.

Ett annat intresseområde handlar om föreställningar kring människosönsbegreppet i tidiga judiska och kristna texter. Tolkningen av ”människosöns”, inte minst Jesu användning av uttrycket, är en av den nytestamentliga exegetikens längsta och mest segdragna tvister. I ett antal artiklar har jag föreslagit en vidareutveckling av en ”kollektiv” tolkningsmodell som länge legat i skymundan. En sådan tolkning tar hänsyn till att människosön är ett semitiskt uttryck för människa, men också används som symbol för det upprättade riket och dess företrädare i judisk apokalyptisk litteratur. Jesus kan, i likhet med uttryckets användning i Danielsboken, ha syftat på gudsriket och dess representanter, dvs. sig själv tillsammans med sina närmaste anhängare. Uttrycket individualiserades mycket snart, men fungerade under en tid som rollfigur och identifikationsmöjlighet. Jag hoppas längre fram kunna fortsätta att med traditions- och redaktionshistoriska verktyg undersöka hur människosöns fungerade som kollektiv gudsrikesmetafor, samt att med sociologiska och psykologiska verktyg granska hur uttrycket gav identifikationsmöjlighet för utsatta grupper. Tanken är att på sikt utvidga detta intresseområde till ett bredare projekt med arbetsnamnet ”Apokalyptik och eskatologi i Jesustraditionen: utopi och metafor i språket och historien”.

Frågor om den historiske Jesus och hans förhållande till samtida judiska riktningar fortsätter att intressera mig. I detta sammanhang är den judiska lagtolkningens utveckling under Andra templetid ett väsentligt ämne. Min avhandling *Jesus and Purity Halakhah* kom i nytryck 2010, liksom en ytterligare bok om renhetsföreställningar: *Issues of Impurity in Early Judaism* (2010). Under 2011 arbetar jag med en bok om motiven bakom Jesu konflikter i olika halakhiska frågor. Arbetsnamnet är *Scripture, Interpretation, or Authority? Tracing Motives*

in Jesus' Conflicts on Legal Issues, och boken kan förhoppningsvis publiceras under 2012. En tidigare bild av Jesus i direkt opposition mot judisk lag, antingen av princip eller i praktiken, är inte längre gångbar. Den tillhör idag ett förgånget paradigm, föranlett av specifika teologiska positioner som idag förknippas med en antijudisk hållning. Åtskilliga studier under senare år pekar på att den historiske Jesus måste förstås inom ramen för sitt sociala, politiska och religiösa sammanhang, dvs. det andra templets judendom. Detta betyder emellertid inte att den historiske Jesus inte skulle ha haft konflikter med sina samtida beträffande lagarnas tolkning och tillämpning. Våra utökade kunskaper om det andra templets judendom gör att vi idag känner till mer om sådana konfliktområden än vi gjorde tidigare. Ändå återstår åtskilligt vad gäller att sortera de argument som användes. Vilka underliggande orsaker till meningsskiljaktigheterna kan vi spåra? Vilka motiv kan anas eller rekonstrueras bakom de olika ståndpunkterna? Vilka av de motiv och prioriteringar som återfinns i Jesustraditionen bör snarare tillskrivas den framväxande tidigkristna teologin snarare än den historiske Jesus? I denna diskussion intar forskare olika ståndpunkter. De senaste åren har emellertid förståelsen av utgångspunkter och principer för lagtolkningens (*halakhans*) utveckling under Andra templets tid ökat betydligt, och jag försöker tillämpa en del av dessa insikter i tolkningen av Jesustraditionen.

Under läsåret 2011-2012 kommer jag också att ägna en del av min forskning åt ett mindre projekt finansierat av Vetenskapsakademien, med rubriken "Orenhet, skam och underordning: om tidig judisk och kristen förståelse av samkönad sexualitet". De tre paradigmerna, orenhet, skam och underordning, relateras till den konkreta texttolkningen för att tydliggöra underliggande människosyn. Projektet innefattar både forskning och viss föreläsningsverksamhet.